

BANK DAROMADLARI VA UNI KO`PAYTIRISH YO`LLARI

Assistent: Abduvahobov Shaxzod

Talaba: Xasanov Raxim

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Annotatsiya: Ushbu maqola bank ishi asoslari fanining bank daromadlari va uni ko`paytirish yo`llari mavzusini rivojlantirishga bag`ishlangan. Shuningdek, bank daromadlari haqida malumot olish ham ko`zda tutiladi. Shuni ham takidlab o`tish kerakki, bank daromadlarini kopaytirishda jahon banklari usullaridan foydalanish ham soha rivojiga katta hissa qo`shadi.

Kalit so`zlar: tijorat banklari, daromad, foiz, komissiya, mulk, vakyuta.

Аннотация: Данная статья посвящена развитию темы банковских доходов и способов их увеличения. Также планируется получить информацию о доходах банка. Также следует отметить, что использование методов мировых банков по увеличению банковских доходов также будет способствовать развитию сектора.

Ключевые слова: коммерческие банки, доходы, проценты, комиссия, имущество, вакансия.

Abstract: This article is devoted to the development of the topic of banking income and ways to increase it. It is also planned to get information about the bank's income. It should also be noted that the use of the methods of world banks in increasing bank income will also contribute to the development of the sector.

Key words: commercial banks, income, interest, commission, property, vacancy.

KIRISH

Bank tijorat banksi sifatida, uning asosiy maqsadi foyda olish, turli xizmatlar ko`rsatish, daromad oladi va ularni taqdim etish xarajatlarini o'z zimmasiga oladi. Banklar xarajatlarni nazorat qilish va samaradorlikni tahlil qilishning zamonaviy tizimlarini joriy etish orqali xarajatlarning oshishi va xizmatlar narxini oshirishning mumkin emasligi o`rtasidagi ziddiyatni hal qilmoqda. Har bir bank nafaqat boshqa kredit banklariga nisbatan o'z faoliyati samaradorligini baholashi, balki o'zining turli sohalari, filiallari samaradorligini tahlil qilishi, mahsulot samaradorligini boshqarishi kerak.

Umuman olganda, bank daromadlari quyidagi guruhlardan iborat bo'lishi mumkin:

1. Mijozlarning hisobvaraqlarini yuritganlik uchun haq to'lash shaklidagi bank daromadlarini (naqd pul olish, naqd pulsiz to'lovlar va boshqalar) o'z ichiga olgan passiv operatsiyalardan olingan daromadlar.

2. Operatsion (bankning asosiy funktsiyalariga to'g'ri keladigan) va boshqa (operatsion bo'lmagan) dan iborat faol operatsiyalardan olingan daromadlar. Shakl foiz, komissiya va boshqa foizsiz daromadlar mavjudligini ko'rsatadi. 3

Foiz daromadlari - bu banklarga, jismoniy shaxslarga, ijro etuvchi hokimiyat organlariga so'm va chet el valyutasida (muddati va muddati o'tgan) kreditlar (qisqa, o'rta va uzoq muddatli) uchun foizlarni to'lash shaklida olingan daromadlar; boshqa banklarga qo'yilgan depozitlar bo'yicha; mijozlarga ijaraga berish; qarz qimmatli qog'ozlar portfeli va boshqalar.

Foiz bo'lmagan daromadlar deganda bankning bank xizmatlarini ko'rsatish uchun foiz to'lovlaridan tashqari boshqa shaklda oladigan daromadlari tushuniladi. Boshqaruv maqsadlari uchun bunday daromadlar bir nechta guruhlardan iborat bo'lishi mumkin:

investitsiya faoliyatidan olinadigan foizsiz daromadlar (emissiyaviy qimmatli qog'ozlar bo'yicha dividendlar va birgalikdagi faoliyatdan olingan daromadlar);

foizsiz komissiya daromadlari (bank hisobvarag'ini ochish va yuritish uchun to'lov, lizing, faktoring uchun komissiyalar, mulkni ishonchli boshqarish uchun agentlik daromadlari va boshqalar);

foizli bo'lmagan savdo daromadlari (valyuta, qimmatli qog'ozlar va boshqa moliyaviy vositalarni (fyucherslar, opsiyonlar, valyuta savdosi va arbitraj) sotib olish / sotishdan);

bankning konsultatsiyalar, kafolatlar, kafilliklar, vositachilik xizmatlari orqali taqdim etilgan pullik xizmatlaridan va uning nomoddiy aktivlarini (dasturiy ta'minot, nou-xau, usullar, uslubiy ishlanmalar va boshqalar) to'lash yoki ijaraga berishdan olingan foizsiz intellektual daromadlar;

jarimalar, penyalar, jarimalar bilan ifodalangan moliyaviy sanksiyalardan olingan foizsiz daromadlar).

Boshqa daromadlar tasodifiy, tartibsiz xarakterdagi kutilmagan daromadlar deb ataladi, ular quyidagilardan iborat bo'lishi mumkin: hisobot yilida aniqlangan o'tgan yillar foydalari; bankka ilgari yetkazilgan zarar uchun tovon pullari; bankka qaytarilgan summalar (bankdan asossiz ushlab qolingani soliq, ilgari zararga hisobdan chiqarilgan kreditlar va boshqalar); bank mulkini sotishdan olingan daromadlar, kreditorlik qarzlarni hisobdan chiqarish; mablag'lar va zaxiralarning bank hisobvaraqlaridan undirish summolari.

Moliyaviy rejalashtirishda barqaror va beqaror daromadlarni farqlash muhim ahamiyatga ega. Bank ishining barqarorligi uchun quyidagilardan iborat barqaror daromadni oshirish muhim ahamiyatga ega: ssudalar va boshqa joylashtirilgan mablag'larni taqdim etish uchun olingan foizlar ko'rinishidagi daromadlar; qarz majburiyatlari va aktsiyalarga qo'yilgan moliyaviy resurslardan olingan daromadlar; chet el valyutasi va Markaziy bank bilan operatsiyalardan olingan komissiyalar.

Xulosa: Biz yuqorida ta'kidlab o'tgan edikki, banklar iqtisodiyotni moliyaviy resurslar, ya'ni pul bilan ta'minlaydi. Masalan, sizga tadbirkorlik faoliyatini yuritish uchun pul zarur. Siz bankdan kreditga pul olishingiz mumkin. Yoki siz chet mamlakatga pul o'tkazmalarini amalga oshirasiz va sizning yaqinlaringiz bir lahzada pulni qabul qilib olishi mumkin, garchi pul mablag'lari jismonan ularga yetib borishga ulgurmag'an bo'lsada. Bu shuni anglatadiki, banklarda muntazam ravishda pul resurslari mavjud. Bank daromadlarini ko'paytirish tijorat banklari faoliyatini yaxshilashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Raimberdiyev Akmal, BANK DAROMADLARI VA ULARNI KO'RAYTIRISH YO'LLARI, Vol. 43 No. 8 (2024): ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ | Выпуск журнала № 43 | Часть-8
2. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Possibilities of Increasing the Activity of Banks in the Securities Market, Journal of Advanced Research and Scientific Progress (JARSP), Volume 02 Issue: 03/2023 ISSN: 2751-7551 (159-162)
3. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Analysis of Existing Management Mechanisms and Assessment Methods of The Bank's General Financial Risk, Journal of Intellectual Property and Human Rights, Volume:02 Issue: 05/ May-2023, ISSN:2720-6882 (227-231)
4. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Improverment of Investment Activities in the Service Sector, Journal of Innovative Studies of Engineering Science (JISES), Volume:02 Issue:03/2023 (53-58)
5. Абдувахобов Шахзод Холмўмин уғли, Factors Causing Credit Risks in Commercial Banks and Their Assessment, Journal of Intellectual Property and Human, Volume:02 Issue:05/May-2023 ISSN:2720-6882 (221-226)
6. Sharipova N. D., Asadova S. D. THE ROLE OF BANKS IN THE MODERN MONETARY SYSTEM //Procedia of Theoretical and Applied Sciences. – 2023. – Т. 6. – С. 55-62.
7. Шарипова Н.Д., Чориев Я.А. СТРАХОВАНИЕ БАНКОВСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ //International Journal of Advanced Research in Education, Technology and Management. -2023- Т.2. - С. 92-99.
8. Sharipova N. D., Jurayev I. S. THEORETICAL FOUNDATIONS OF MONETARY POLICY// INTERNATIONAL JOURNAL OF INNOVATIONS IN ENGINEERING RESEARCH AND TECHNOLOGY. – 2023. -Т. 10. -С. 171-173.
9. Sharipova N. D., Aliboyev L.Sh. THE IMPORTANCE OF ANTI-INFLATIONARY POLICY AND INFLATION TRADING IN UZBEKISTAN//

INTERNATIONAL MULTIDISCIPLINARY JOURNAL FOR RESEARCH & DEVELOPMENT. -2023. -Т. 10. -С. 92-94.

10. Tursunov, F. M. (2023). TIJORAT BANKLARIDA MASOFAVIY BANK
11. XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA ULARNI
12. BARTARAF ETISH AHAMIYATI. SCHOLAR, 1(30), 75–81.
13. Tursunov Faridun Mustafoyevich. (2023). OPPORTUNITIES FOR REMOTE BANKING SERVICES TO GROW IN REPUBLIC OF UZBEKISTAN'S COMMERCIAL BANKS. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 11(11), 4–7.
14. Каримова А.М., Махсудов О.Ш. Assessment of the Current State of the Market and Procedure For Lending to Subjects of Tourism Services of the Republic of Uzbekistan / Яшил иқтисодиёт ва тараққиёт журнали, 2023-йил, октябрь, 10-сон, 79-83.
15. Ниязов З. Д., Махсудов О.Ш. Investment attractiveness of the enterprise, as well as factors influencing its development in the economy of Uzbekistan./ Иқтисодиёт, молия ва инновациялар халқаро илмий журнали, декабрь 29, 2023 1(4) сон, 47-55.
16. Каримова А.М., Ниязов З. Д. Махсудов О.Ш. Кредитная поддержка инновационного развития / SCHOLAR 1(32) сон, ноябрь 2023, 171-179.
17. www.fayllar.org Keng tarmoqli ma`lumotlar bazasi.
18. www.lex.uz -O'zbekiston Respublikasi qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi.